

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การได้รับการศึกษาระดับสูง นอกจากจะเป็นการยกระดับคุณภาพของบุคคลและชีวิตให้ดียิ่งขึ้นแล้ว ยังเป็นความจำเป็นประการหนึ่งในการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวมให้เจริญก้าวหน้าการจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2459 ก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะสร้างกำลังคนให้กับระบบราชการและเปิดโอกาสให้คนบางกลุ่มได้รับการศึกษา ต่อมาผลจากการเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองใน พ.ศ. 2475 ยังผลให้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมืองขึ้นใน พ.ศ. 2477 เพื่อเป็นตลาดวิชาให้ประชาชนทั่วไปได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาระดับอุดมศึกษาและนับตั้งแต่ พ.ศ. 2504 เป็นต้นมาที่รัฐบาลได้เริ่มมีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศระยะยาวอย่างต่อเนื่องก็ได้เล็งเห็นความจำเป็นในการผลิตกำลังคนระดับสูงและการขยายโอกาสการศึกษาและการพัฒนาให้แก่ประชาชนในท้องถิ่น จึงได้มีการจัดตั้งมหาวิทยาลัยและวิทยาลัยขึ้นอีกหลายแห่งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ในปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ 19 สถาบัน สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่สังกัดหน่วยงานอื่น 9 สถาบัน จำแนกเป็นสถาบันประเภทจำกัดรับ 26 และประเภทไม่จำกัดรับ 2 แห่ง และยังมีสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนรวม 25 แห่ง ที่เข้าร่วมในการสอบคัดเลือกรวมทั้งสิ้น 53 สถาบัน

ปัญหาสำคัญประการหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐประเภทจำกัดรับประสบอยู่อย่างต่อเนื่องคือ การคัดเลือกบุคคลเพื่อเข้ารับการศึกษาก่อน พ.ศ. 2503 การคัดเลือกนักเรียนที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาใช้วิธีกระจายอำนาจให้แก่แต่ละสถาบัน กล่าวคือมหาวิทยาลัยทั้ง 5 แห่ง ในขณะนั้นซึ่งได้แก่มหาวิทยาลัยศิลปากร มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ และมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์(ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหิดล) แต่ละแห่งต่างแยกกันทำการสอบคัดเลือกนิสิตนักศึกษาของตนเอง สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติในปัจจุบัน) มีหน้าที่ช่วยกำหนดวันสอบของแต่ละสถาบันมิให้ซ้ำกันและศึกษาตัวเลขจำนวนผู้สมัครและผู้ที่ยื่นใบสมัครได้ แม้ในระยะแรก ๆ การดำเนินการสอบคัดเลือกจะยังไม่มีปัญหาเนื่องจากจำนวนผู้สมัครสอบมีไม่มากนัก แต่เริ่มปรากฏว่ามีนักเรียนคนหนึ่ง ๆ มักสอบเข้าได้หลาย ๆ แห่ง แล้วผู้ที่เรียนดีจะเข้าได้ทุก

แห่งที่สมัคร และเมื่อเข้าเรียนได้เพียงแห่งเดียวจึงต้องสละสิทธิ์ที่สอบได้ที่อื่นๆ ทำให้เกิดที่ว่างในสถาบันอุดมศึกษาที่มีผู้สละสิทธิ์ในกรณีดังกล่าวอยู่เสมอ

นอกจากนั้นเนื่องจากการที่สถาบันอุดมศึกษาประเภทจำกัดรับมีขีดความสามารถในการรับผู้เรียนได้เพียงระดับหนึ่ง แต่ความต้องการเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษามีมากขึ้นย่อมก่อให้เกิดปัญหาการจัดที่รับนักเรียน ด้วยเหตุดังกล่าวในปี 2504 สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติจึงได้ทดลองจัดการประสานงานให้มหาวิทยาลัยบางแห่งสอบร่วมกัน กล่าวคือมหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์และมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ทำการสอบร่วมกัน ส่วนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ยังต่างเปิดรับสมัครสอบของตนเอง ซึ่งก็พบกับปัญหาการสละสิทธิ์ซึ่งต้องมีการเรียกตัวสำรองขึ้นมาเพื่อให้เต็มซึ่งมีความยุ่งยากมาก

จากปัญหาดังกล่าวประธานการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการหารือกับผู้แทนมหาวิทยาลัย 5 แห่ง และวิทยาลัยการศึกษาผู้แทนสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่ง เห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ควรทำการสอบร่วมกันนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2506 เป็นต้นมา สถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่ทำการสอบร่วมกันในปีนั้นมี 7 แห่ง คือ

1. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ (ปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยมหิดล)
5. มหาวิทยาลัยศิลปากร
6. วิทยาลัยเทคนิคธนบุรี (ปัจจุบันคือสถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรี)
7. วิทยาลัยวิชาการศึกษาปทุมวัน-บางแสน

ต่อมาในปี 2507 และ 2508 มีสถาบันสอบร่วมเพิ่มขึ้นอีก 3 แห่ง รวมเป็น 10 แห่ง คือ

1. มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
3. วิทยาลัยวิชาการศึกษาอุดรธานี

ในฐานะที่ทำหน้าที่เป็นตัวกลางประสานงานในการดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกันสำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติพยายามอย่างยิ่งที่จะยังคงรักษาหลักการสำคัญ 2 ประการคือ หลักที่สถาบันอุดมศึกษาทุกแห่งต้องการมีส่วนร่วมในการสอบคัดเลือกและหลักสิทธิและเสรีภาพของผู้สมัครสอบในทางปฏิบัติ ประการแรกคือให้แต่ละสถาบันมีสิทธิส่งผู้แทนมาร่วมในการออกข้อสอบทุกวิชาและทั้งให้มีสิทธิที่จะคัดเลือกนิสิตนักศึกษาตามความต้องการของตนเองในขั้นสุดท้ายได้ด้วย

โดยกำหนดให้สถาบันเป็นผู้สอบสัมภาษณ์และออกข้อสอบเฉพาะเพิ่มเติมตามแต่จะต้องการและหลักประการที่สองที่เกี่ยวกับผู้สมัครสอบก็คือให้สิทธิและเสรีภาพแก่ผู้สมัครสอบที่จะเลือกสถาบันเลือกคณะหรือประเภทวิชาใดตามความสมัครใจ โดยเปิดโอกาสให้เลือกได้ถึง 6 อันดับ

จากการประเมินผลการดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกันครั้งนั้น สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติได้ประมวลข้อดีไว้ดังนี้

1. สามารถแก้ไขปัญหารื่องที่ว่าง โดยมีได้คัดรอนสิทธิและเสรีภาพของแต่ละสถาบัน และของผู้สมัครสอบที่เคยมีอยู่ก่อนการสอบรวม
2. ประหยัดเงิน เวลา และแรงงาน ทั้งของนักเรียน ผู้ปกครอง และผู้จัดการสอบ
3. การสอบร่วมกันทำให้มีโอกาสดูแลผู้เรียนดี แยกกันอยู่ในสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ โดยทั่วถึง
4. การเก็บตัวเลขและสถิติทำได้ถูกต้องแน่นอน ช่วยให้เห็นแนวโน้มของปัญหาเกี่ยวกับอุดมศึกษาและประโยชน์ในการพิจารณาการวางแผนปรับปรุงและแก้ไขปัญหาซึ่งอาจจะมีต่อไป

อย่างไรก็ตามในปีการศึกษา 2509 คณะรัฐมนตรีได้มีมติตามข้อเสนอของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2509 ให้มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ดำเนินการสอบคัดเลือกผู้สมัครเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยได้เองโดยแยกกันสอบ และผลปรากฏว่าได้มีความยุ่งยากทำนองเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว และยิ่งทวีปัญหามากขึ้นเนื่องจากจำนวนสถาบันเพิ่มขึ้นเป็น 11 แห่ง ดังนั้นในการพิจารณาเรื่องวิธีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีการศึกษา 2510 ของที่ประชุมสภาการศึกษาแห่งชาติ เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2510 จึงได้มีมติให้สำนักงานสภาการศึกษาแห่งชาติเป็นผู้ประสานงานให้มหาวิทยาลัยและสถาบันอุดมศึกษาต่าง ๆ ดำเนินการสอบคัดเลือกร่วมกันอีกครั้งหนึ่งจนกว่าจะมีวิธีอื่นที่ดีกว่านี้

ในปีการศึกษา 2510 และ 2511 มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐสอบรวมอีก 3 แห่ง ซึ่งปัจจุบันคือมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าวิทยาเขตธนบุรีลาดกระบัง และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (เฉพาะคณะสถิติประยุกต์ที่เปิดสอนในระดับปริญญาตรี) ต่อมาได้เปลี่ยนแปลงโครงสร้างและวิธฐานะของสถาบันอุดมศึกษาซึ่งทำให้จำนวนสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่เข้าสอบรวมมีการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามนับตั้งแต่ปีการศึกษา 2521 จนถึง 2542 มีสถาบันอุดมศึกษาที่เข้าร่วมในการสอบคัดเลือกรวมทั้งสิ้น 53 สถาบันซึ่งตั้งแต่ปีการศึกษา 2516 เป็นต้นมาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้โอนงานเกี่ยวกับการดำเนินงานการสอบคัดเลือกเข้าสถาบันอุดมศึกษาทั้งหมดให้ทบวงมหาวิทยาลัย

นอกจากการสอบคัดเลือกร่วมกันดังกล่าวแล้ว มหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคยังจัดให้มีการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในระบบโควตา เพื่อสนองตอบนโยบายที่จะกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ผู้ศึกษาเล่าเรียนในท้องถิ่นที่มหาวิทยาลัยต่าง ๆ ตั้งอยู่เพื่อพัฒนาภูมิภาคของตน โดยให้ผู้จบการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าสอบแข่งขันกันเองในแต่ละภาค

2.2 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

การดำเนินการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ ซึ่งแม้จะได้รับความพยายามในการปรับปรุงวิธีการดำเนินงานมาตลอดก็ยังมีปัญหาที่สำคัญบางประการ เมื่อระหว่างวันที่ 26-27 ธันวาคม 2524 มีการจัดการประชุมสัมมนาของอธิการบดี และผู้บริหารระดับสูงของสถาบันอุดมศึกษาที่รับนิสิตนักศึกษาเข้าศึกษาต่อโดยระบบสอบรวม และผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ที่ประชุมสัมมนามีความเห็นตรงกันว่าระบบและวิธีการคัดเลือกทั้งในลักษณะการสอบคัดเลือกรวมและการคัดเลือกพิเศษ ส่วนส่งผลกระทบในลักษณะที่ไม่เป็นที่พึงประสงค์ต่อระบบการศึกษาไทยกล่าวคือ การสอบคัดเลือกรวมทำให้เกิดระบบการกวดวิชาและมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาให้มุ่งเน้นเนื้อหาวิชาเพื่อการสอบคัดเลือกเป็นสำคัญ โดยที่นักเรียนจะมุ่งเรียนแต่วิชาที่ใช้ในการสอบคัดเลือกเท่านั้น นอกจากนี้ยังส่งผลให้เกิดความไม่เสมอภาคในโอกาสที่จะเข้าศึกษาต่อเพราะปรากฏว่าผู้สอบคัดเลือกได้ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมดี โดยผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมต่ำสอบคัดเลือกเข้าได้น้อยมาก ทั้งนี้สาเหตุประการหนึ่งอาจเป็นเพราะไม่สามารถเรียนเพิ่มเติมหรือกวดวิชาได้เข้มข้นเท่ากับผู้ที่มีโอกาสดีกว่า ส่วนการคัดเลือกด้วยวิธีพิเศษโดยการจัดสรรโควตานั้น วิธีการของมหาวิทยาลัยบางแห่งก็ทำให้ระบบกวดวิชาเพื่อสอบคัดเลือกกระจายไปสู่ส่วนภูมิภาค ทำให้เกิดโรงเรียนเตรียมเข้ามหาวิทยาลัยขึ้นในส่วนภูมิภาคตามที่ตั้งของมหาวิทยาลัย รวมทั้งก่อให้เกิดระบบการย้ายนักเรียนเพื่อให้ได้สิทธิในการสอบโควตาพิเศษอีกด้วย และในบางครั้งก็เกิดความซ้ำซ้อนกันในการคัดเลือกได้นักเรียนคนเดียวกัน (รายงานเรื่องการพัฒนาและวิธีการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ, 26-27 ธันวาคม 2527 ณ โรงแรมสวนสามพราน นครปฐม, หน้า 4)

ผลกระทบที่มีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือจากการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา ในปี 2521 และ 2524 ทำให้แนวการเรียนการสอนในระดับดังกล่าวเปลี่ยนแปลงไป โดยในระดับมัศึกษานั้นได้เน้นให้เป็นหลักฐานกว้างและเน้นพื้นฐานทางอาชีพเป็นสำคัญ ในขณะที่การสอบคัดเลือกนักเรียนเข้ามหาวิทยาลัยยังคงมุ่งเน้นด้านวิชาการตาม

เดิมลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดความไม่สอดคล้องกันระหว่างการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนขนาดใหญ่ในตัวเมืองก็ยังใช้วิธีการสอบคัดเลือกเด็กเข้าเรียนซึ่งก็เท่ากับเป็นการสกัดกั้นโอกาสทางการศึกษาของเด็ก เหตุผลสำคัญที่โรงเรียนใช้วิธีการสอบคัดเลือกก็เพื่อคุณภาพและชื่อเสียงของโรงเรียนในด้านความสามารถที่นักเรียนในโรงเรียนของ ตนจะสามารถผ่านการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยได้มากที่สุด แนวทางการปฏิบัติดังกล่าวนี้ว่า ขัดกับหลักการและจุดมุ่งหมายของหลักสูตรมัธยมศึกษาเป็นอย่างยิ่ง (สำนักงานคณะกรรมการ ศึกษาแห่งชาติ, การสำรวจสถานะการศึกษาของประเทศ, กรุงเทพฯ: บริษัททวนนก, 2526, หน้า 48)

นอกจากการประมวลข้อมูลจากการศึกษาของหน่วยงานกลางดังกล่าวแล้วยังมีการศึกษา วิจัยของแต่ละสถาบันซึ่งจัดทำขึ้นเองโดยเฉพาะ และมีข้อมูลที่สอดคล้องและเพิ่มเติมจากที่เสนอ มาแล้วคือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ศึกษาข้อดีและข้อเสียของการสอบคัดเลือกร่วม โดยการ เสนอผลการศึกษา (ฝ่ายวิชาการ, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ไว้ดังนี้

1. ข้อดีของการสอบคัดเลือกร่วม

1.1 กระบวนการสอบคัดเลือกร่วม เป็นกระบวนการที่มีความสลับซับซ้อนมาก ประกอบด้วยคณะกรรมการชุดต่าง ๆ หลายชุด โดยแยกหน้าที่ความรับผิดชอบไปคนละส่วน แต่ ละส่วนมีการควบคุมการทำงานของส่วนอื่น ๆ ไปในตัว การทำงานด้วยคนจำนวนมากเช่นนี้ช่วย ขจัดการวิ่งเต้นช่วยเหลือกันได้เป็นอย่างดี การปฏิบัติงานรอบคอบ รัดกุม ทำให้ผลของการสอบ เป็นไปอย่างยุติธรรม

1.2 การสอบร่วมนี้ได้ใช้ข้อสอบที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทุกสถาบัน

1.3 การสอบคัดเลือกร่วมเปิดโอกาสให้นักศึกษาเลือกคณะ/สาขาวิชาที่ตนชอบได้ถึง 6 อันดับ ในการสอบเพียงครั้งเดียว

1.4 การสอบร่วมเป็นการประหยัดเงิน เวลา และทรัพยากรด้านอื่น ๆ ทั้งในส่วนตัว นักศึกษาเองและในส่วนของรัฐ

1.4.1 ในค่านักศึกษา นักศึกษาจะเสียค่าใช้จ่ายครั้งเดียว เสียเวลาสอบเพียงครั้ง เดียว ก็มีโอกาสดำเนินการในสถาบันต่าง ๆ ถึง 6 คณะหรือประเภทวิชา

1.4.2 ในด้านรัฐ รัฐได้ประหยัดเงินค่าใช้จ่ายในการเตรียมการต่าง ๆ ตั้งแต่การ รับสมัคร การจัดสอบ การตรวจข้อสอบ การประกาศผลสอบ ตลอดจนค่าใช้จ่ายเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ เป็นจำนวนมาก

1.5 การสอบคัดเลือกกร่วมได้อำนวยความสะดวกให้นักเรียนต่างจังหวัด โดยการจัดสนามสอบตามมหาวิทยาลัยในต่างจังหวัดให้อีก นักเรียนต่างจังหวัดอาจไม่จำเป็นต้องเดินทางเข้ามากรุงเทพฯ

2. ข้อเสียของการสอบคัดเลือกกร่วม

2.1 สามารถทำการสอบคัดเลือกได้ปีละ 1 ครั้งเท่านั้น ซึ่งเป็นการตัดโอกาสนักศึกษาในบางครั้งหากเกิดกรณีจำเป็นฉุกเฉิน เช่น เจ็บป่วย

2.2 ในบางปีการศึกษามีนักเรียนที่สอบผ่านข้อเขียนเข้ามหาวิทยาลัยและลงทะเบียนเป็นจำนวนมาก ซึ่งในจำนวนดังกล่าวเป็นผู้ที่ไม่ผ่านการสอบเทียบเป็นส่วนใหญ่ทำให้ต้องเรียกผู้ที่ไม่มีการเรียนและได้คะแนนรองลงไปเข้าสัมภาษณ์ให้ครบจำนวนที่ต้องการถึง 2 ครั้ง ซึ่งอาจทำให้เสียความยุติธรรม

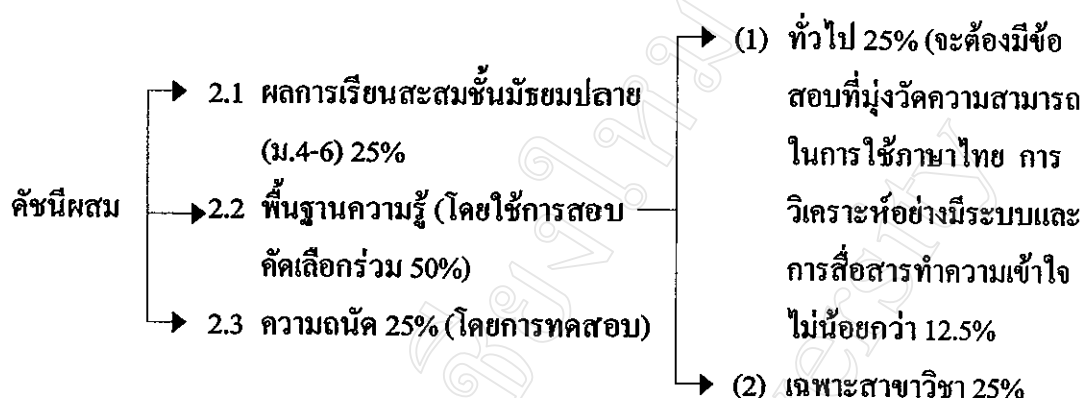
2.3 ข้อเสนอการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือก

เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวที่เกิดจากผลกระทบในลักษณะที่ไม่พึงประสงค์ของระบบการสอบและวิธีการคัดเลือกที่ใช้อยู่ซึ่งจากผลการสัมมนาเรื่องการพัฒนาและวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ เมื่อวันที่ 26-27 ธันวาคม 2524 นั้นก็ได้มีการเสนอแนวทางการสอบคัดเลือกกร่วม ซึ่งที่ประชุมการสัมมนาเห็นสมควรกำหนดหลักการและรูปแบบการคัดเลือกให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นดังรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. หลักการรูปแบบและวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐควรสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายดังต่อไปนี้

- 1.1 ให้มีความเสมอภาคในโอกาสและการกระจายโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษ
- 1.2 คุ้มครองรักษามาตรฐานและคุณภาพการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- 1.3 สนับสนุนและส่งเสริมจุดมุ่งหมายของหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการพัฒนาคนตามความถนัดและความสนใจ
- 1.4 สนองตอบต่อการพัฒนาและความต้องการของท้องถิ่นและประเทศ
- 1.5 ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพของบุคคลที่มีศักยภาพสูงในด้านต่าง ๆ เป็นพิเศษ
- 1.6 ดำรงรักษาความเป็นธรรมในการคัดเลือก สามารถป้องกันข้อสอบรั่วและการใช้อภิสิทธิ์ฝากบุคคลเข้าศึกษา
- 1.7 สามารถนำไปปฏิบัติได้

2. รูปแบบและวิธีการคัดเลือกของการคัดเลือกร่วม ควรใช้ดัชนีผสมดังนี้

การนำรูปแบบและวิธีการคัดเลือกเข้าศึกษาในระดับอุดมศึกษาด้วยการใช้ดัชนีผสมก็ยังไม่ได้นำมาใช้ เพราะมีการเสนอให้มีการตรวจสอบประสิทธิภาพของระบบให้แน่นอนก่อน โดยเฉพาะในเรื่องความเป็นธรรมในการคัดเลือกและการใช้ระบบใหม่เพื่อแก้ปัญหาคุณภาพการศึกษาดังนั้นตั้งแต่ปี 2524 จึงยังคงใช้การสอบคัดเลือกแบบเดิมจนถึงปัจจุบัน

ปัจจุบันสถาบันอุดมศึกษาในระบบมีการจำกัดจำนวนรับและสถาบันในกำกับของทบวงมหาวิทยาลัยมีวิธีการรับนักศึกษา 3 วิธี (คู่มือการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา) คือ

1. การรับตรงหรือการรับนักศึกษาตามโควตาของมหาวิทยาลัยส่วนภูมิภาคเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนในส่วนภูมิภาคเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาได้มากขึ้น

2. การรับนักศึกษาตามโครงการพิเศษต่างๆ ที่มหาวิทยาลัยกำหนดขึ้น เช่น โครงการพิเศษสำหรับผู้มีความสามารถพิเศษ ทั้งทางวิชาการและความสามารถทางด้านกีฬา ตลอดจนด้านศิลปะ เป็นต้น

3. การสอบคัดเลือกร่วมที่ทบวงมหาวิทยาลัยเป็นผู้ดำเนินการ

ซึ่งมีการดำเนินการสอบคัดเลือกของทบวงในปัจจุบันมีรูปแบบการบริหารงานดังนี้

1. การบริหารงานสอบคัดเลือกจัดทำในรูปคณะกรรมการ โดยมีคณะกรรมการประสานงานการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกร่วม โดยมีผู้แทนมหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้องร่วมเป็นอนุกรรมการ

2. การดำเนินการสอบคัดเลือกฯ คณะอนุกรรมการประสานงานการสอบคัดเลือกฯ จะแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัยขึ้นดำเนินงานสอบคัดเลือกฯ ในแต่ละปี โดยมีประธานอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ร่วมเป็นกรรมการ

2.4 การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบปัจจุบัน

จากการประเมินรวบรวมปัญหาเกี่ยวกับการดำเนินการสอบคัดเลือกรวมพบว่ามีปัญหาที่สำคัญ ๆ ดังนี้

1. มีผลกระทบในทางลบต่อการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. นักศึกษาที่ผ่านการคัดเลือกจำนวนหนึ่ง มีความรู้ความสามารถไม่สอดคล้องกับสาขาวิชาที่เรียน
3. จำนวนผู้สมัครและจำนวนสถาบันที่ร่วมรับนักศึกษามีแนวโน้มสูงขึ้น
4. สร้างความเครียดแก่ผู้เข้าสอบและผู้ปกครอง
5. มีข้อจำกัดด้านเวลา สามารถดำเนินการได้เฉพาะช่วงปิดภาคการศึกษา

จากปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น ทบวงมหาวิทยาลัยจึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาขึ้น เมื่อปี พ.ศ. 2535 เพื่อทำหน้าที่ศึกษาและเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกฯ โดยมีผู้แทนกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ผู้แทนคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ และผู้ทรงคุณวุฒิจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ร่วมเป็นอนุกรรมการ

คณะกรรมการพิจารณาปรับปรุงระบบการสอบคัดเลือกฯ ได้เสนอรูปแบบการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ให้ความเห็นชอบและได้ประกาศให้นำรูปแบบและวิธีการคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่มาใช้ตั้งแต่ปีการศึกษา 2542 เป็นต้นไป

การสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่จะพิจารณาจากองค์ประกอบหลาย ๆ ด้านแทนการใช้คะแนนจากการสอบคัดเลือกฯ แต่เพียงอย่างเดียวและเพียงครั้งเดียว ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ

1. เพื่อให้มหาวิทยาลัย/สถาบันได้ผู้เรียนที่มีความรู้ ความสามารถ และความถนัดตรงตามสาขาวิชาที่เรียน
2. เพื่อส่งเสริมให้การเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เป็นไปตามปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่จะพิจารณาคัดเลือกผู้สมัครจากองค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. ผลการเรียนตลอดหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่าที่นักเรียนแต่ละคนได้รับจากสถานศึกษาที่สำเร็จการศึกษาให้ค่าน้ำหนักร้อยละ 10
2. ผลการสอบวิชาความรู้พื้นฐานวิชาการ (วิชาหลัก) และวิชาพื้นฐานวิชาชีพ (วิชาเฉพาะ) ให้ค่าน้ำหนักรวมกันร้อยละ 90 ในกรณีคณะ/ประเภทวิชาที่มีการสอบวิชาเฉพาะด้วย การกำหนดสัดส่วนค่าน้ำหนักระหว่างวิชาหลักและคะแนนวิชาเฉพาะให้เป็นไปตามที่แต่ละมหาวิทยาลัย/สถาบันกำหนด
3. ผลการสอบสัมภาษณ์และตรวจร่างกาย มหาวิทยาลัย/สถาบันจะทำการสอบสัมภาษณ์และตรวจร่างกายเพื่อหาข้อมูลประกอบการพิจารณาความพร้อมและความเหมาะสมเป็นขั้นสุดท้ายก่อนการรับเข้าศึกษาโดยไม่คิดเป็นค่าน้ำหนักคะแนน

การนำผลการเรียนเฉลี่ยมาใช้ในการคัดเลือกฯ ในสัดส่วน 10% นั้น กำหนดเป็น 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการเรียนเฉลี่ยของผู้เรียนรายบุคคล กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็นร้อยละ 5
2. ผลการเรียนเฉลี่ยของผู้เรียนเมื่อเทียบกับผู้เรียนในโรงเรียนที่จบหลักสูตรในรุ่นเดียวกัน ซึ่งจัดทำในรูปของค่าตำแหน่งของเปอร์เซ็นต์ไทล์ กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนเป็นร้อยละ 5

เพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นภาพเกี่ยวกับการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ให้ได้ชัดเจน จึงนำสรุปลักษณะของการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบเก่าและการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่ (คุณสมบัติและเกณฑ์การคัดเลือกบุคคลเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาระบบใหม่) ดังนี้

ลักษณะของการสอบคัดเลือกเข้าศึกษาต่อตามระบบปัจจุบันและระบบเดิม

ระบบเดิม	ระบบปัจจุบัน
1. จัดสอบปีละ 1 ครั้งในเดือนเมษายน	1. สอบปีละ 2 ครั้ง คือครั้งแรกในเดือนตุลาคม ครั้งที่สองในเดือนมีนาคม
2. ผู้สมัครต้องสอบทุกวิชาที่กำหนดให้สอบให้ครบในหนึ่งครั้ง	2. ผู้สมัครจะสอบกี่ครั้ง ครั้งละกี่วิชาก็ได้ และคะแนนครั้งที่ดีที่สุดสมัครเข้าศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา

ระบบเดิม	ระบบปัจจุบัน
3. ไม่นำผลการเรียนระดับ ม.ปลาย มาใช้ในการคัดเลือก	3. นำผลการเรียนระดับ ม.ปลาย มาใช้ในการคัดเลือก
4. การเข้ามหาวิทยาลัย/สถาบันตัดสินจากคะแนนสอบวิชาหลักและวิชาเฉพาะ (ถ้ามี) เพียงอย่างเดียว	4. การเข้ามหาวิทยาลัยตัดสินจากผลการเรียนระดับ ม.ปลาย รวมกับคะแนนจากการสอบวิชาหลักและวิชาเฉพาะ (ถ้ามี)
5. การสอบวิชาหลักไม่มีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในทุกคณะ/ประเภทวิชา	5. การสอบวิชาหลักมีการกำหนดเกณฑ์ขั้นต่ำในบางคณะ/ประเภทวิชา
6. เวลาที่ใช้สอบแต่ละวิชา 3 ชั่วโมง	6. เวลาที่ใช้ในการสอบแต่ละวิชา 2 ชั่วโมง
7. วิชาที่ใช้ในการสอบแยกเฉพาะสาย เช่น สายวิทย์สอบวิชาสามัญ 1 คณิต กข. ภาษา อังกฤษ กข. เคมี ฟิสิกส์ ชีววิทยา สายศิลป์สอบวิชาสามัญ 2 สังคม กข. ภาษา ไทย กข. ภาษาอังกฤษ กขค. คณิต ก.	7. มีวิชาที่ใช้สอบร่วมกันทั้งสายวิทย์และสายศิลป์ คือภาษาไทย สังคม ภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันและสอบวิชาบังคับอื่น ๆ ตามที่คณะ/ประเภทวิชากำหนดไว้
8. ไม่สามารถเก็บคะแนนสอบไว้ได้	8. สามารถเก็บคะแนนสอบไว้ได้ 3 ปี
9. ไม่รู้คะแนนก่อนเลือกคณะ	9. รู้คะแนนของตนเองก่อนเลือกคณะ

2.5 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สนั่น สุภาสัยและคณะ(2536) ได้ศึกษาสภาพการเรียนการสอนวิชาความน่าจะเป็นและสถิติเบื้องต้นในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเฉพาะภาคเหนือตอนบนและเรื่องเดียวกันเฉพาะภาคเหนือตอนล่าง สรุปได้ว่าโรงเรียนส่วนมากจัดการเรียนการสอนแบบเร่งรัดเพื่อให้ทันสอบการคัดเลือกเข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ประเภทโควตา

อุทุมพร จามรมานและคณะ (2530) ได้วิเคราะห์ระบบการสอบคัดเลือกเข้ามหาวิทยาลัยของรัฐบาลว่ามีผลต่อระบบการเรียนการสอนในระดับมัธยมศึกษาดังนี้

1. เกิดมีโรงเรียนกวดวิชาเพิ่มมากขึ้น ซึ่งทำให้เด็กนักเรียนต้องใช้เวลาเรียนเพิ่มมากขึ้นตลอดปีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้ปกครองเสียเงินค่ากวดวิชา รับส่งมากขึ้น ครูโรงเรียนหนีการสอนมาหาเงินมากขึ้น เกิดปัญหาความกดดันทางจิตแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง

2. เกิดการสอบเทียบมากขึ้น ผู้ที่สอบเทียบได้สมัครเข้าสอบคัดเลือกได้และมีผู้ผ่านการสอบคัดเลือกโดยอาศัยผลจากการสอบเทียบเป็นจำนวนสูงขึ้นในขณะเดียวกันผู้ที่สอบผ่านการสอบ

เทียบแต่สอบเข้ามหาวิทยาลัยไม่ได้ก็กลับไปโรงเรียนมัธยมเดิมแต่ไม่สนใจเรียนวิชาอื่น นอกจากวิชาที่ต้องใช้สอบเท่านั้นเกิดผลกระทบต่อบรรยากาศของการเรียนการสอนในห้องเรียน

3. นักเรียนและครูมุ่งสนใจเรียนและสอนเฉพาะวิชาจะสอบเข้ามหาวิทยาลัยเกิดการละเลยวิชาอื่นของหลักสูตร

4. สำหรับผู้ที่มิที่เรียนอยู่แล้วในสถาบันอุดมศึกษาพากันมาสอบใหม่ เพื่อให้ได้คะแนนที่ต้องการก่อให้เกิดการลดจำนวนนักศึกษาในสถาบันนั้นๆ และเพิ่มภาระการจัดสอบเข้ามหาวิทยาลัย

5. มีแนวโน้มของการหลังไหลเข้ามาเรียนมัธยมศึกษา (สำหรับผู้ที่ต้องการเข้ามหาวิทยาลัย) ในจังหวัดที่มีสนามสอบ เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ สงขลา ขอนแก่น เนื่องจากโอกาสของการสอบเข้าได้ในจังหวัดของตนต่ำ

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (2531 และ 2532) จากการศึกษาโอกาสทางการศึกษาของนักเรียนในส่วนภูมิภาคพบว่าจำนวนนักศึกษาในภาคเหนือมีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยเพิ่มขึ้น กล่าวคือในปี พ.ศ. 2531 มีนักศึกษาจากภาคเหนือร้อยละ 61.0 และในปี พ.ศ. 2532 ร้อยละ 60.5 จากข้อมูลดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าโอกาสของนักเรียนในส่วนภูมิภาคได้เข้าศึกษาต่อในมหาวิทยาลัยซึ่งตั้งอยู่ในภูมิภาคนั้น ๆ คิดเป็นสัดส่วนร้อยละที่เพิ่มขึ้นไม่ว่ามหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคเหล่านั้นจะใช้วิธีการคัดเลือกระบบใดก็ตามเป็นการยืนยันถึงประโยชน์และการกระจายโอกาสให้นักเรียนในส่วนภูมิภาคได้เรียนต่อในระดับอุดมศึกษามากขึ้นทางการศึกษา

บุญธรรม กิจปริดาปริสุทธ์และคณะ (2530) ได้ศึกษาโอกาสทางการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหิดลพบว่าหญิงมีโอกาสมากกว่าชาย นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาหรือที่เรียนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานครมีโอกาสและสอบเข้าได้มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาหรือจบการศึกษาจากโรงเรียนในส่วนภูมิภาค นอกจากนี้นักเรียนที่บิดามารดาประกอบอาชีพธุรกิจหรือค้าขายมีโอกาสดำเนินการศึกษาต่อได้มากกว่าอาชีพอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) ได้ศึกษาถึงตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการสอบคัดเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายและในระดับอุดมศึกษา พบว่าตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงต่อการสอบคัดเลือกในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคือ ผลการเรียนเดิม และตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงต่อการสอบคัดเลือกในระดับอุดมศึกษา คือ การกวดวิชา และผลการเรียนเดิม และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์โดยมีความแตกต่างกันของสัดส่วน หรือความถี่อย่างมีนัยสำคัญกับการสอบคัดเลือก คือ เพศ อาชีพของบิดามารดา รายได้รวมของครอบครัวระดับการศึกษาของบิดามารดา โรงเรียนเดิม ภูมิลำเนาเดิม ผลการเรียนเดิม การเรียนกวดวิชาและประเภทของโรงเรียนกวดวิชา